Газета издается на балкарском языке с 1924 года.

Интернет-версия: zaman.smikbr.ru

ЗАМАН

2012 жыл 17-чи январь, геуюрге кюн. № 5 (18926)

Багъасы 3 сомду

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ **ВРЕМЯ** ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны кенгешчисини юсюнден
Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы
УКАЗЫ

Кудаев Руслан Хасановични,къуллугъундан эркин этип, Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны кенгешчисине салыргъа.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы А.КАНОКОВ

Нальчик шахар, 2012 жылда 12-чи январьда, №1-УГ

Къабарты-Малкъар Республиканы Къырал кереклеге заказла бериу жаны бла къырал комитетини председателини юсюнден
Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы
УКАЗЫ

Къабарты-Малкъар Республиканы Конституциясыны 81-чи статьясыны «б» пунктуна тийишлиликде **Барагунов Заурбек Владимировични** Къабарты-Малкъар Республиканы Къырал кереклерине заказла бериуню юсюнден къырал комитетини председателине салыргъа.

2.Бу Указ анга къол салынган кюнден кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы А.КАНОКОВ

Нальчик шахар, 2012 жылда 13-чю январьда, №2-УГ

Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини 2011 жылда 29-чу апрельде чыгъарылган 59-УП номерли Указы бла къабыл кёрюлген къауумуна тюрлениуле кийириуню юсюнден
Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы
УКАЗЫ

Къабарты-Малкъар Республиканы Конституциясыны 81-чи статьясыны «б» пунктуна тийишлиликде **бегим этеме**:

1.Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини «Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну энчи къауумуну юсюнден» 2011 жылда 29-чу апрельде чыгъарылгъан 59-УП номерли Указы бла къабыл кёрюлген къауумуна быллай тюрлениуле кийирирге:

а)Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну къауумуна Барагунов Заурбек Владимировични- Къабарты-Малкъар Республиканы Къырал кереклеге заказла бериу жаны бла къырал комитетини председателин- къошаргъа;

б) Р.Х.Кудаевни Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну къауумундан кетирирге.

2.Бу Указ анга къол салынган кюнден кючюне киреди

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы А.КАНОКОВ

Нальчик шахар, 2012 жылда 13-чю январьда, №3-УГ

Къабарты-Малкъар Республиканы къырал саугъалары бла саугъалауну юсюнден
Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы
УКАЗЫ

Къабарты-Малкъар Республиканы промышленностун айныгъуна уллу къыйын салгъанлары эмда кёп жылланы ахшы ишлегенлери ючюн саугъаларгъа

Къабарты-Малкъар Республиканы сыйлы грамотасы бла

Балкаров Тузем Сосовични - «Терекде налмас инструментле чыгъарыучу завод» ачыкъ акционер обществону тюзетиучю инструментлени производствосуну директоруну

Дышеков Залимби Хасановични - «Терекде налмас инструментле чыгъарыучу завод» ачыкъ акционер обществону ташла кесиучю инструментлени производствосуну директоруну техниканы айнытыу жаны бла орунбасарын,

«Къабарты-Малкъар Республиканы промышленностуну сыйлы къуллукъчусу» деген ат атаргъа

Абидов Асланби Аслан бековичге - «Терекде налмас инструментле чыгъарыучу завод» ачыкъ акционер обществону тюзетиучю инструментлени производствосуну директоруну техника вопросла жаны бла орунбасарына

Гедгагов Мирбек Каральчуевичге-«Терекде налмас инструментле чыгъарыучу завод» ачыкъ акционер обществону тешиучю инструментлени производствосуну директоруну

Шхагошев Хазрет Залимхановичге -«Терекде налмас инструментле чыгъарыучу завод» ачыкъ акционер обществону техника бёлюмюню таматасына.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы А.КАНОКОВ

Нальчик шахар, 2012 жылда 13-чю январьда, №4-УГ

Къабарты-Малкъар Республиканы къырал саугъалары бла саугъалауну юсюнден
Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы
УКАЗЫ

Къабарты-Малкъар Республикада законлукъну бла право низамны кючлендириуге уллу къыйын салгъанлары ючюн

Къабарты-Малкъар Республиканы сыйлы грамотасы бла саугъаларгъа

Шашев Альберт Хасановични - Россей Федерациясны Следствие комитетини Къабарты-Малкъар Республикада Следствие управлениясыны къурау-контроль бёлюмюню таматасын.

«Къабарты-Малкъар Республиканы сыйлы юристи» деген ат атаргъа

Танифе Виктор Анатольевичге - Россей Федерациясны Следствие комитетини Къабарты-Малкъар Республикада Следствие управлениясыны башчысыны биринчи орунбасарына.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы А.КАНОКОВ

Нальчик шахар, 2012 жылда 13-чю январьда, №54-УГ

Жазылыу-2012

«Заманны» алыргъа энтта онг барды

Хурметли жамауат!

Бир тюрлю сылтау бла сиз 2012 жылны биринчи жарымына «Заманнга» жазылалмай къалгъан эсегиз, халны тюзетирге онг барды. Сиз жазылыуну январьны ахырына дери жарашдырсагъыз, ана тилибизде чыкъгъан газетибизни 1-чи февральдан алып башларыкъсыз.

Беш айгъа жазылыуну багъасы 296 сом 75 капекди.

«Заман» газетни редколлегиясы.

Бизни индексибиз - 51532

Парламент

Бир къауум законнга тюзетиуле кийирилгендиле

Депутатла жаз башы сессиялярын Парламентни президиумуну жыйылыуу бла ачхандыла. Анда битеу да бирге ондан артыкъ вопросну сюзгендиле эмда законла жарашдырыучу органны кезиулю пленар жыйылыуун 31-чи январьда бардырыргъа оноулашхандыла.

Аграрный политика эм жер бла байламлы халла жаны бла комитетни таматасы Хажмурид Тлехугов «2008-2012 жыллада КъМР-де агропромышленный комплексни айнытыуну юсюнден» республиканы программагъа тюрлениуле кийириуню юсюнден» проект бла шагъырей этгенди. Ол федеральный эм республиканы бюджетледен программаны жашауда бардырыргъа бёлюнгген ачханы аяулу къоратыр мурат бла жарашдырылгъанды.

«КъМР-ни бир-бир законларына тюрлениуле кийириуню юсюнден» законну проекти бла депутатланы Къырулуш, жашау журт-коммунальный мюлк эм отлукъ-энергетика жаны бла комитетни башчысы Валерий Гриневич шагъырей этгенди. Проект федеральный законлагъа келишдирилгенди. Анга кёре, энди череклени жагъалары адамла барысы да хайырланыргъа эркин болгъан жерле саналадыла. Дагъыда «Жерлени мелиорациясыны юсюнден» эмда «КъМР-ни халкъыны культура хазнасыны объектлерини юсюнден» законлагъа да тюзетиуле кийирилгенди. Ол а проект документациягъа къыралдан тышында экспертиза кийирилгени бла байламлыды.

Парламентни Урунуу, социальный политика эм саулукъ сакълау жаны бла комитетини председатели Жанатайланы Салим а «КъМР-де сабийлени праволарыны гарантияларыны юсюнден» законнга тюрлениуле кийирилгенлерин билдиргенди. Ол айтханыча, сабийлени порнография бла байламлы аудио, видео, басма информацияны жайылыуундан сакъларгъа борчлу болгъандан сора да, быллай къужур информациядан толусунлай сакълау республикалы власть органлагъа бериледи.

Законлукъ, право низам эм жамаат къоркъуусузлукъ жаны бла комитетни председателини орунбасары Арсен Шумахов а коллегаларын КъМР-ни Асламлы информация органларыны ишлери жаны бла къырал комитет хазырлагъан информация бла шагъырей этгенди. Комитет аны Парламентни президиумуну «Гражданланы жамаат къоркъуусузлукъну жалчытыугъа къатышыулярыны юсюнден» республиканы закон жашауда къалай бардырылгъанын тинтирге деген буйругъу бла байламлы жарашдыргъанды. Алай бла былтыр республиканы асламлы информация органлары право низамгъа бузукълукъланы профилактикасы, наркотиклени жайылыууна къажау, жолда жюрюню къоркъуусузлугъун жалчытыу, коррупциягъа къажау 1,6 минг материал басмалагъандыла. Республиканы телеканаллада бу жумушлагъа жораланнган роликле кёргюзтюлгендиле. Бу иш мындан ары да бардырыллыкъды.

Ахырында депутатла чекленнген жууаплылыгы болгъан «Анзорей» обществону директору – депутат Асланбий Кунашевге Парламентни Сыйлы грамотасын берирге оноулашхандыла.

Басмагъа **ТИКАЛАНЫ Фатима** хазырлагъанды.

Итогла

«Аманлыкъчылыкъгъа юйренчек болургъа чыртда жарарыкъ тюйюлдю»

РФ-ни Следствие комитетини КъМР-де Следствие управлениясы былтыр ишини итогларын чыгъаргъанды. Журналистле бла тюбешиую управленияны башчысы Валерий Устов бардырганды.

Жыйылыуну ача, ол 15-чи январьда Следствие комитет къуралгъанлы бир жыл толгъанын эсгертгенди. «Бу орган жалынчакъсызды, жаланда къыралны президентине бойсунады. Биз бек къыйын, ол санда терроризм бла байламлы, ишлени тинтиу бла кюрешебиз», - дегенди.

Валерий Устов республикада бек уллу аманлыкъ ишлени саны азаймагъанына жарсыгъанды. Сёз ючюн, Жангы жылны кечесинде аманлыкъчыла СОБР-ны келечисине чабыуллукъ этгендиле. «Аны биргесине сабийлери болгъанларына да къарамай, машинасына автоматдан атдырып, аны ёлтюргендиле. Сабийле, ала уа алыкъа акъылбалыкъ тюйюлдюле, жаралы болгъандыла. Алагъа дагъыда уллу психология заран этилгенди», - деп билдиргенди.

Ол келтирген шартлагъа кёре, жангы жылны кюнлеринде башха аманлыкъла да этилгендиле. 7-чи январьда бир жаш адам ГИБДДны постунда полициячыны бичакъ бла уруп, автоматын сыйыргъанды эмда алайда энтта эки полициячыны ёлтюргенди, ючеуленни жаралы этгенди, бир граждан адамгъа да ауур жарала салгъанды. «Ол Санкт-Петербургдан Нальчикге солургъа келген студент эди. Алайда полициячылагъа болушлукъ эте тургъанлай жаралы болгъанды. Аны халы бек къоркъуулуду, кеси да Москвада реанимациягъа эльтилгенди», – дегенди.

Февраль айда уа бир жолгъа экеуленни ёлтюргенле да табылгъандыла, аладан экиси ол адамланы къаршы жууукълары эдиле – туудукълары. Кеслери да акъылбалыкъ болмагъан жаш адамладыла.

Следствие управленияны былтыр ишини юсюнден айтханда уа, республикада эсепге алынгган аманлыкъ ишлени саны 11 процентге азайгъанлыкъгъа (2010 жылда – 8285, былтыр а - 9315), аладан хар ючюнчюсю уллу неда бек уллу бузукълукъладыла.

Алгъадан кенгешип адамны ёлтюрген кезиуле да 15 процентге кёбейгендиле (95-ден 110-нга дери). Сауутланы законсуз сатып алыу эм хайырланыу бла байламлы ишлени саны да 7 процентге ёсгенди (2010 жылда – 549, 2011 жылда уа – 589).

Ахыры 2-чи бетдеги.

ТЮБЕШИУ

Жарсыуларын, оюмларын да айтхандыла

Нальчик шахарны администрациясында «Нальчикавтобустрансны» 10-чу январьдан бери ишге чыкъмай тургъан водительлери бла тюбешиу болгъанды. Анга КъМР-ни Правительствосуну Председателини орунбасары Уяналны Кязим, шахар администрациясы башчысы Залимгери Хагасов, предприятияны таматасы Гиса Тавкешев, Профсоюзланы федерациясыны председателини орунбасары Анна Головатенко эм башхала къатышхандыла. Ишчиле хакъларын тёлерлерин, предприятияны техника жаны бла жалчытыргъа эм Гиса Тавкешевни къуллугъундан эркин этерлерин изгелегенлерин билдиргендиле.

Ол жарсыулагъа тынгылагъандан сора Залимгери Хагасов предприятияны тийишли халгъа келтириую юсюнден муниципальный программа жарашдырыла тургъанын билдиргенди. Аны чеклеринде техникагъа бла бокслагъа ремонт этилликди, лизинг бла жангы автобусла да алынырыкъдыла. Иш хакълара бла байламлы борчну да Финансла министерство къысха заманны ичинде кетерликди.

Уяналны Кязим а водительлени, араларындан активистлени айыры, ишге чыгъаргъа чакъыргъанды. Ол айтханнга кёре, граждана автобусла жетишмегенлерини хатасындан къыйналыргъа керек тюйюлдюле.

- Ол маршрутлагъа салыргъа биз транспорт табарыкъбыз эм ала къаллай бир десек да аллай бир ишлерикдиле, - дегенди Кязим Хажи-Муратович.

Анда айтылгъанына кёре, предприятияны ишчилери жазгъан жарсыу къагъытла не иш жаны бла инспекциягъа, не шахар администрацияны башчысына жетмегендиле. Бюгюнлюкде прокуратура «Нальчикавтобустрансны» мюлк эм финансла жаны бла ишни тинтиуюн башлагъанды. Шахар администрацияда уа предприятияда ишлегенлени режимлерин, водительлени планларын тинтиу жаны бла комиссия къуралгъанды.

Анна ДЕМИДОВА,
Нальчикни администрациясыны пресс-службасы.

Хурметлеу

Алгъышлау къагъытла эм саугъала

Къабарты-Малкъар Республиканы прокуратурасында 2012 жылда 12-чи январьда Россейни прокуратурасы къуралгъанлы 290-жыллыгъы бла байламлы ветеранланы алгъышлаугъа аталып кууанчлы жыйылыу болгъанды. Бу жарыкъ профессионал байрамны кюнюнде республиканы алгъыннгы прокурору юстицияны 2-чи классы советниги Р.И.Абазовха «Прокуратураны ветераны» деген майдал берилгенди. Аны бла ол законлукъну эм право низамны кючлеуде кёп жылланы ичинде бет жарыкълы ишлегени ючюн Россей Федерациясны Генеральный прокороруну буйругъу бла белгиленнгенди.

Битеу ветеранлагъа республиканы прокурору О.О. Жариковну атындан алгъышлау къагъытла, багъалы саугъала берилгендиле.

Ол кюн кууанчлы жыйылыугъа КъМР-ни прокуратурасыны оноучулары, республиканы шахарларыны, районларыны прокуррорлары къатышхандыла.

ЁРЛЕУ

КъМР-ни байрагъы - Килиманджарода

10-чу январьда 7 сагъат 45 минутда Африканы бек бийик тау тёппеси Килиманджарода Къабарты-Малкъарны бла адыг халкъланы байракъларын альпинистка Карина Мезова орнатханды.

«Манга дери бу таугъа жерлешлерибиз Джаппуланы Адей бла Ахмед Жаманов кёпюрюлгендиле. Бу жол кюнню хали болмагъанча тапсыз эди. Жел бла боран бек къыйынгъанды. Алай команда ол затланы хорлагъанды», - деп билдиргенди Карина. Бу жол ол альпинист къауумну таматасыча баргъанды.

Килиманджаро - бек бийик тау тёппеледен альпинисткагъа бойсуннганладан жетинчисиди. Ол Эверестге барып къайтхандан сора республиканы башчысы анга «Къабарты-Малкъар республиканы физкультурасыны бла спортуну сыйлы ишчиси» деген ат бергенди.

Карина Мезова альпинизм бла кюрешгенли 10 жылдан артыкъ болады. Анга бойсуннганланы санында Тянь-Шаньны 7 010 минг метрлик Хан-Тенгри тёппеси да барды.

КъМР-ни Башчысыны пресс-службасы.

Альпинизм

Ингушетияны къаячылары Ёлмезланы Абдул-Халим бла бирге Эверестге чыгъар муратлыдыла

Ингушетияны альпинистлерини къауууму атлары айтылгъан россейли альпинистле Сергей Богомолов эм Владимир Кореньков бла бирге республиканы 20-жыллыгъыны кюнюне (4-чю июнь) жоралап, дуниядА бек бийик таугъа - Эверестге – ёрлерге аты айтылгъан малкъарлы къаячыны Ёлмезланы Абдул-Халимни чакъыргъанды. Аны юсюнден Магасда альпинистле бла бирге бардырылгъан пресс-конференцияда Ингушетияны башчысы Юнус-Бек Евкуров билдиргенди.

«Къаллай иш да жетишмени боллукъду иги хазырланып, къуралыулу бардырылса»,-дегенди ол. Андан сора да, къаячыланы къауууму аланы боюнларына салынгган борчну жетишмени толтурлукъларына ийнаннганын билдиргенди.

Дагъыда Евкуров къаячыланы къауумунда жаш тёлюню келечилери болсунла, «ала Эверестни этегине дери жюклени эльтиге жарарла»,- дегенди. Республиканы башчысы ючюнчю Къабарты-Малкъардан Ёлмезланы Абдул-Халимни къошугъуз деп буюргъанды, ол Эверестге алгъын чыкъгъанында дунияны бек бийик тауына Ингушетияны байрагъын да орнатхан эди деп.

Андан ары Евкуров бу экспедициягъа план бла керек болгъан 12 миллион сомгъа дагъыда 4-5 миллион сом берирге керекди, дегенди. Ол а анга жаш альпинистле эм Къабарты-Малкъардан да бир бёлек къаячы къошуллукълары ючюн этиледи.

Аны айтханына кёре, экспедициягъа ырысхы бюджетден тышында фондладан берилликди.

Транспорт

Автовокзалны жангыртыугъа - 20 миллион сом

Къабарты-Малкъар бла Федеральный жол агентство этген келишим бла Нальчикде биринчи номерли автовокзалны инженер-техника жаны бла жангыртыугъа республика 20,3 миллион сом федеральный субсидия аллыкъды. Аны юсюнден КъМР-ни Транспорт министерствосуну пресс-службасындан билдиргенди. Нальчикни жер-жерли бюджети да ол ахчаны ёлчемини 5 процентин кеси берликди, ол а 1,6 миллион сомду.

Бизни корр.

Ол оюмун, ниетин да къоруулай билгенди 2 бет

Окъутууну бла юйретиуню бирден айырмай 2 бет

Полицияны иши - сабийлени суратларында 3 бет

Юйюр къурауну тоюн минутла бла жазгъандыла 4 бет

Документле

«Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини Ыспас этиуюню юсюнден болумну къабыл кёрюуню юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини 2007 жылда 3-чю апрельде чыгъарылгъан 18-УП номерли Указына эмда ол Указ бла къабыл кёрюлген Болумуна тюрлениуле кийириуню юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини

УКАЗЫ

«Къабарты-Малкъар Республиканы Конституциясына тюзетиулени юслеринден» Къабарты-Малкъар Республиканы 2011 жылда 20-чы октябрьде чыгъарылгъан 91-РЗ номерли Законуна тийишлиликде **бегим этеме**:

1.«Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини Ыспас этиуюню юсюнден болумну къабыл кёрюуню юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини 2007 жылда 3-чю апрельде чыгъарылгъан 18-УП номерли Указына эмда Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини Ыспас этиуюню юсюнден олУказ бла къабыл кёрюлген Болумгъа быллай тюрлениуле кийириргеге:

а) Указны атында бла аны 1-чи пунктунда «Президент» деген сёзню орунна «Башчы» деп жазаргъа;

б) Болумну атында бла текстинде тюбеген «Президент» деген сёзню орунна тийишли болушлада «Башчы» деп жазаргъа.

2.Бу Указ 2012 жылда 1-чи январьда кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Президенти **А.КАНОКОВ**

Нальчик шахар, 2011 жылда 30-чу декабрьде, №195-УП

«Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини театр искусствода грантла тохташдырыуну юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини 2011 жылда 7-чи октябрьде чыгъарылгъан 140-УП номерли Указына тюрлениуле кийириуню юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини

УКАЗЫ

«Къабарты-Малкъар Республиканы Конституциясына тюзетиулени юслеринден» Къабарты-Малкъар Республиканы 2011 жылда 20-чы октябрьде чыгъарылгъан 91-РЗ номерли Законуна тийишлиликде **бегим этеме**:

1.«Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини театр искусствода грантла тохташдырыуну юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини 2011 жылда 7-чи октябрьде чыгъарылгъан 140-УП номерли Указына быллай тюрлениуле кийириргеге: аны атында бла 1-чи эмда 2-чи пунктларында «Президент» деген сёзню орунна «Башчы» деп жазаргъа.

2.Бу Указ 2012 жылда 1-чи январьдан башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Президенти **А.КАНОКОВ**

Нальчик шахар, 2011 жылда 30-чу декабрьде, №196-УП

Къабарты-Малкъар Республиканы Миллет банк советини Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини 2006 жылда 3-чю февральда чыгъарылгъан 13-УП номерли Указы бла къабыл кёрюлген къауумуна тюрлениуле кийириуню юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини

УКАЗЫ

1.Къабарты-Малкъар Республиканы Миллет банк советини Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини «Къабарты-Малкъар Республиканы Миллет банк советини юсюнден» 2006 жылда 3-чю февральда чыгъарылгъан 13-УП номерли Указы бла къабыл кёрюлген къауумуна быллай тюрлениуле кийириргеге:

а) Советни къауумуна быланы кёошаргъа:

А.М.Ашхотовну-«Къабарты-Малкъар бизнес-инкубатор» къырал учреждениясны директору

Р.Ж.Бифовну – Федеральный налог службаны Къабарты-Малкъар Республикада Управлениясыны башчысын (ыразылыгъына кёре)

А.И.Кильчуковну гитче эмда орталыкъ бизнесге себеплик этген «ОПОРА России» деген битеуроссей жамауат организацияны регион бёлюмюню башчысын (ыразылыгъына кёре)

3.А.Лиховну –«Россельхозбанк» ачыкъ акционер обществону Къабарты-Малкъар регион филиалыны директорун (ыразылыгъына кёре);

б) А.В.Маремкуловну къуллугъун жангыдан былай жазаргъа: «Коммерческий банк «Евроконмерц» ачыкъ акционер обществону правленини председатели (ыразылыгъына кёре);

в) Советни къауумундан А.А.Ткаченкону, М.Х.Тлехуговну, Н.Ф.Храмцовну кетеригге.

2.Бу Указ 2012 жылда 1-чи январьда кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Президенти **А.КАНОКОВ**

Нальчик шахар, 2011 жылда 30-чу декабрьде, №197-УП

«Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини бла Правительтвосуну Ишлерини управлениясыны юсюнден болумну къабыл кёрюуню юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини 2010 жылда 16-чы декабрьде чыгъарылгъан 163-УП номерли Указына эмда ол Указ бла къабыл кёрюлген Болумуна тюрлениуле кийириуню юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини

УКАЗЫ

«Къабарты-Малкъар Республиканы Конституциясына тюзетиулени юслеринден» Къабарты-Малкъар Республиканы 2011 жылда 20-чы октябрьде чыгъарылгъан 91-РЗ номерли Законуна тийишлиликде **бегим этеме**:

1.«Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини бла Правительтвосуну Ишлерини управлениясыны юсюнден болумну къабыл кёрюуню юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини 2010 жылда 16-чы декабрьде чыгъарылгъан 163-УП номерли Указына эмда Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини бла Правительтвосуну Ишлерини управлениясыны юсюнден ол Указ бла къабыл кёрюлген Болумгъа быллай тюрлениуле кийириргеге:

а) Указны атында бла аны 1-чи пунктунда «Президент» деген сёзню орунна «Башчы» деп жазаргъа;

б) Болумну атында бла текстинде тюбеген «Президент» деген сёзню орунна тийишли болушлада «Башчы» деп жазаргъа.

2.Бу Указ 2012 жылда 1-чи январьда кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Президенти **А.КАНОКОВ**

Нальчик шахар, 2011 жылда 30-чу декабрьде, №200-УП

Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини «Къабарты-Малкъар Республиканы спортчуларын 2012 жылда Лондонда бардыряллыкъ 30-чу жай Олимпиада оюнлагъа хазырлауну юсюнден» 2010 жылда 16-чы декабрьде чыгъарылгъан 165-УП номерли Указына тюрлениуле кийириуню юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини

УКАЗЫ

1.Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини «Къабарты-Малкъар Республиканы спортчуларын 2012 жылда Лондонда бардыряллыкъ 30-чу жай Олимпиада оюнлагъа хазырлауну юсюнден» 2010 жылда 16-чы декабрьде чыгъарылгъан 165-УП номерли Указына быллай тюрлениуле кийириргеге:

«Къабарты-Малкъар Республиканы 2011 эмда 2012 жыллагъа республикалы бюджетини проектлерин хазырлагъан заманда Къабарты-Малкъар Республиканы спортчуларын 2012 жылда Лондонда бардыряллыкъ 30-чу жай Олимпиада оюнлагъа хазырлауларгъа къоратыллыкъ ахчаны ёлчемин белгилерге.».

Къабарты-Малкъар Республиканы Президенти **А.КАНОКОВ**

Нальчик шахар, 2011 жылда 30-чу декабрьде, №202-УП

Жамаат

Дин эмда бир бирни ангылау

КъМР-ни Жамаат биригиулени эмда дин организацияланы ишлери жаны бла къырал комитети «Дин эмда бир бирни ангылау» деген республикалы конкурс бардыры башлайды. Комитетни председатели Борис Паштов айтханнга кёре, ол республикалы магъанаалыды. Кеси да «Къабарты-Малкъар Республикада дин организацияла бла бирге ишлеу эмда алагъа къыралны жанындан себеплик этиу» деген целевой программагъа кёре эмда КъМР-ни Правительтвосуну 2011 жылда 19-чу апрельде чыгъарылгъан 113-ПП номерли бегимин толтурур муратда бардырылады.

Конкурсну баш мураты жамаутны,артыкъда жаш тёлюню, тёзюмлю болуугъа, бир бирге тынгылай,бир бирни эшите билирге юйретиудю, мамырлыкъны сакъларгъа, конфессиялаты эм миллетлени араларында келишиулюкню кючлендирирге себеплик этиудю.

Конкурсну дагъыда бир борчу барды. Аны хайырланып, жаш адамланы Къабарты-Малкъарны жеринде жашагъан халкъланы динлери эмда кёп тюрлю культуралары бла шагъырейлендириудю, конфессиялы, этникалы кёп тюрлюлюкню, динлеге тёзюмлюкню эмда къайсы диннге сюйсе да анга табыныуну эркинлигин ангылатыуду.

Бу конкурсха битеулю билим берген окъуу юйледе окъуучан онтёрт- онсегиз жыллыкъ жашла бла къызла къатышыргъа болукъдула. Анга дагъыда КъМР-ни къырал эм муниципал власть, дин эмда асламлы информация органланы келечилери кёошулсала иги боллукъду.

Ол бир ненча номинациягъа кёре бардырылады: «Литература чыгъарма» (сочинение, эссе, назму эмда башха жазыу ишле); «Плакат»; «Социальный проект». Конкурс экиге юлешиниди. Биринчи кезиую - сайлауду. Ол Къабарты-Малкъарны районларында эмда шахарларында быллтыр сентябрь, октябрь айлада бардырылгъанды. Анда 300 ишкёрюзтюлгенди.

Экинчи кезиу а 2012 жылны 28-чи декабринде бошаллыкъды. Хорлагъанла да ол заманда саугъаланырыкъдыла. Биринчи, экинчи, ючюнчю жерлеге тийишли болгъанланы конкурс комиссия тохташдырлыкъды. Алагъа дипломла бла бирге саугъана да бериликдиле.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

ЭСДЕ ТУТУУ

Ол юомун, ниетин да къоруулай билгенди

Къабарты-Малкъарны белгили жамауат эмда къырал къуллукъчусу Асланби Нахович Ахохов туугъанлы быйыл январьда 100 жыл болады. Уруш бошалып аскерден кьайтханда сора аны Совет райисполкомну председателине, ызы бла партияны Элбрус райкомуну биринчи секретарына салгъандыла.

1949-1952 жыллада ол КПСС-ни Ара комитетинде Бийик билим берген партия школда окъуугъанды. Ара шахардан кьайтханлай аны КПСС-ни Къабарты обкомуну экинчи секретарына саладыла.1957 жылдан башлаб а пенсиягъа чыкъгъынчы КъМАССР-ни Министрлерини Советини председатели болуп ишлегенди. СССР-ни Баш Советини тёрт чакъырылыууну да депутатына, КъМАССР-ни Баш Советини беш чакъырылыууну депутатына айырылгъанды.

Биогюн сизни аны биргесине кёп жылланы ишлеген Муса Докшоковну эсгериулери бла шагъырей этебиз.

-Эллинчи жыллада мен КПСС-ни Зольск райкомуну биринчи секретары болуп ишлегенме да, аны бла районну жумушлары бла терк-терк тюбеширге тюшгенди. Ол бизни тилегибизге эс бурмай,толтурмай кьойгъан кезиу болмагъанды. Бир тюрлю гузабалыкъ этмей, ашыкъгъанын, иши кёп болгъанын сездирмей тынгылаучу эди келгеннге.

1961 жылда кюз артында болгъан бир ишни артыкъда жюрек жыллылукъ бла эсгереме. КПССни 22-чи съезди башланыргъа мирзеу, башха эл мюлк битимле ёсдюрюу эмда аланы хазырлау жаны бла планланы барысын да толтурургъа деп,аллай борч салынгнганды.

Заман аз эди, алай ол борчну толтуруу иш аман бармай эди, жаланда биз, зольскечиле, бир кесек артха кьалгъанбыз.Ол жыл нартюх бек иги битген эди, алай кюнню халыны хатасындан ол кеч жеттенди. Тирликни жыяр заманнга уа сакъ жауунла башланнгандыла. Ма ол болумлада районну оноуун Министрлени Советини Председателине береди.Алай бла Асланби Нахович бла сау ыйыкъны ичинде дайым да тюбеширге,сёлеширге тюшгенди.

Ол районнга танг аласында келип, кьарангыда,бир-бирде уа кече белинде окъуна кетгенди. Аны болушлугъу,тюз ыноу этгени бла битеу кючню жыйыщдыргъа, тирлик жыйыуну бла аны хазырлауну терклендирирге онг чыкъгъанды. Адамла суткала бла ишлегендиле, асламысмагъа жауун кьыстау жауа тургъан кезиуледе. Жолла асыры балчыкъдан нартюхдон толу машиналаны трактора бла тартып чыгъарыргъа тюшгенди.

Аллай кюнледен биринде биз Асланби Нахович бла бирге Сармакованы къатында онла бла машинала бир бири ызларындан тизилип, беш трактор а кезиу-кезиу аланы алайдан эки-юч километр узакълыкъда болгъан уллу асфальт жолгъа тартып чыгъаргъанларына къарап тургъанбыз. Уллу Ата журт урушну юсюнден киноладан алынннгъа уа ол ишге барыбыз да тынгылап къарай эдик. Шошлукъну Асланби Нахович бузду. «Муса, билемисе, мен санга сукъланнган этеме. Кёресе да, районда ишлеген къалай игиди!»,-деди ол.

Аны ол сёзлерине ол заманда мен бек сейир этген эдим. Бу кёрген затларыбызны не игилиги барды, жюрек къыйналырча окъуна эди,деп келгенди мени кёлюме. Алай аны айтханыны керти магъанасына мен артда, республиканы башчыларыны къауумунда ишлеп баштаргъанымда тюшюннгенме.

Асланби Ахоховну биргесине ишлегенле барысы да аны уллу жюрек жылылукъ бла эсгередиле. Адамлыгъына кибик, оноучу хунерине да уллу хурмет этип сагъынмагъан адамгъа мен алыкъа тюбемегенме. Ол керти окъуна башхалагъа бек сакъ эди. Уллу билими,адежлиги да болгъанды.

Мен аны къуру ишде угъай, солугъан, даражалы кьонакъла бла тюбешген кезиулеринде да кёргенме. Ол мени кьыралны башчыларыны къаууму,дипломатла эмда аскерчи кьуллукъчула, бош адамла бла да ушакъ этерге сёзню женгил таба билгени бла сейир этдире эди. Кесини уа билими бла,адежлиги бла да махтаннган адети жокъ эди, сабырлыгъы бла айырмалы болгъанды.

Кертиди, анга,ол кезиуде ишлегенлени хар биринеча, система кеси чек салгъанды. Алай Асланби Нахович башындан этилген оноуну хылыф толтургъанладан тюйюл эди, иги сагъыш этгенди, тюз болгъанына тюшюнсе уа, оюмун,ниетин да къоруулай билгенди.

Басмагъа **ТЕКУЛАНЫ Хауа** хазырлагъанды.

«Аманлыкъчылыкъгъа юйренчек болургъа чыртда жарарыкъ тюйюлдю»

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Былтыр Следствие управление аманлыкъ этилгенини юсюнден беш мингден артыкъ билдириуню тинтгенди, алагъа кёре 656 уголовный иш ачылгъанды. Беш жюзден аслам уголовный иш ахырына жетдирилгенди эмда сюдге жиберилгенди. «Биз къарагъан ишледен хар экинчиси уллу неда бек уллу бузукълукъладыла деп айтырчады», - дегенди Устов.

Ноябрьни ахырында управлениянны следователлери полициячыла бла бирге болуп таксистни ёлтюрген къауумну тохташдыргъандыла. Бахсан районда агъачда адамны башын тапхан эдиле, аны бла байламлы уголовный иш ачылгъанды. Бу къужур ишни эттенле терк окъуна ачыкъланнгандыла, ала энтта быллай бир ненча аманлыкъ иш эттенлерине ишеклик барды.

Болсада управлениянны баш борчу – терроризм эм экстремизм халда этилген аманлыкъ ишлени тинтиудю. Былтыр право низамны сакълаучу органланы эм ич аскерлени 80 келечисине чабыуллукъ этилгенди (аны аллында жыл – 108). Аланы кезиуюнде 30 полициячы ёлтюрюлгенди, 35-си уа жаралы болгъандыла.

Следствие сауулланнган аманлыкъчы къауулары келечилери 22 адамны ёлтюргенлерин шарт тохташдыргъанды, ол санда фольклорист Ципиновну, муфтий Пшихачевни, Чегем районну башчысы Мамбетовну эм башхаланы. Право низамны сакълаучула аманлыкъчы къауумланы 29 келечисин эмда алагъа болушлукъ этген 49 адамны жокъ этгенديле.

Устов быйыл этилген аманлыкъ ишлени юслеринден да айтханды. Январь айны ал кюнлеринде Нальчикни солуу паркында бир тширыуну ёлюгю табылгъанды. Бу аманлыкъ ишни эттенине ишекликде полициячы тутулгъанды. Дагъыда акъылбалыкъ болмагъан Буйницкаяны ким ёлтюргени бла байламлы да бардырылады тинтиу ишу. Андан сора Къабарты-Малкъар къырал эл мюлк академияда кёп санда студентле уланнгланлары, Нальчикде кёп санда адамла суну хатасындан ачыгъанлары бла да байламлы тийишли экспертизала бардырыладыла.

Жыйылыуда сёз алгъаракъзала ёлтюрюлген полициячы Солтанланы Вадимни юсюнден да баргъанды. «Бирле ол «Чёрные ястребы» аманлыкъны къауумгъа башчылыкъ этгенди деп, ётюрюк хапарла жаядыла. Алай анга шагъатлыкъгъа бир шарт да жокъду, ол угъай, бу къауум бир тюрлю аманлыкъ этгени да тохташдырылмагъанды», - дегенди Устов.

Ахырында управлениянны башчысы республиканы халкъын биригирге, аманлыкъ ишлеге къажау бирча сюелирге чакъыргъанды. «Кесибизни борчубузну адамланы боюнларына салмайбыз. Алай, жарсыугъа, ёлтюрюулеге, чабыуллукъларгъа биз юйренчек болуп баргъаннга ушайды, ол а терсди. Къоркъургъа керекмейди, бу бузукълукъларгъа, барыбыз да биригип, къажау турургъа борчлубуз», - дегенди.

Тюбешиуде башха вопросла да сюзюлгенديле.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

ПРОФЕССИОНАЛЛА

Окъутууну бла юйретиуню бирден айырмай

Группойланы Халиматны урууу китапчыгъына жаланда бир жазыу барды. Ол сайлагъан ишине кертичи болуп келгенли уа отуз жылдан атлагъанды.

Халимат Хызыровна Бабугентде онунчу номерли интернатда педагогду. Биогюнлюкде алай кёпле билмейдиле ол бу окъуу юйге бек алгъа музыкадан устаз болуп келгенин. Нек дегенде аны орус тилден билими алай кючлюдю. Жыл сайын мында угъай, кьоншуда тургъан элледе окъуна школланы бошарыкъ сабийле аны болушлугъун бек излейдиле. Ол а аланы орус тилден бир къырал экзаменге тынгылы хазырлар ючюн, не заманын, не билимин аямайды.

Аны себелли быллай профессионалны окъуучулары, коллегалары, жерлешлери да бек багъалайдыла. Аны ёсюп келген жаш тёлюню окъутуугъа бла юйретиуге салгъан кьыйыны ючюн КъМР-ни Билим бериу министерствосу да кёп керге саугъаланнганды.

Халимат Бабугентде школну бошаугъандан сора Нальчикде культпросвет училищеге киргенди. Музыкагъа сюймеклиги алай уллу эди. Устаз боллугъуна уа бир заманда да арсарлыгъы жокъ эди. Алай бла ол окъууну бошап интернатда музыкадан окъутургъа келеди. Андан сора да, бар эди аны жюрегинде сюймеклиги. Ол а орус тилге бла адабиятха болгъанды. Алай бла музыкадан да дерсле бере тургъанлай, КъМКъУ-ну тарых-филология факультетин жетишимли тауусканды. Аны себелли ол эки ахшы диплому болгъан специалистди.

Культпросвет училищеде окъугъан кезиуюнде уа аны, бек иги студентнича, Москвагъа жиберген эдиле. Ол а таулу къызгъа уллу ёхтемлик болгъанды. Бютюнда Леонид Брежневни атындан Сыйлы грамота алгъаны. Биогюнлюкде уллу къырал чачылып, хар неге башха кёзден къарала башлагъанлыкъгъа, ол кезиу Халиматны жашлыгъы эди. Аны себелли грамотасын бирси саугъалары бла бирге арию сакълайды. Москвадагъы кюнлерин сюймеклик бла эсгереди.

Бу сейирлик тширыу эте билмеген зат болмаз дерчады. Алай теренди аны билими. Кёлдан да устады. Ол баянны, аккордеонну, пианинону да бирча ариу согъады. «Домисолька» деген ат бла вокал кружок, «Талисман» деген ат бла да трио кьурап, алагъа башчылыкъ этеди. Башхача айтханда, школда художестволу жаны бла тамата олду. Аны кьолунда юйренген сабийле кёп тюрлю район, республикалы, битеуроссей конкурслагъа да кьатышып, жетишимле болдурадыла.

Айтханыбызча, Халимат Хызыровна музыкадан сора да, орус тилден кючлюдю. Ол сабийлени окъутуп, аланы ЕГЭ-ге хазырлагъандан сора да, интернатны орус тилден устазларыны методика биригиулерини башчысыды. Устаз музыка инструментлени согъуу, назму окъуу жаны бла эришиуле да бардырады. Адабият-музыка ингирле кьурайды.

Устаз кесини окъуучулары бла Гуртуланы Бертни жюзжыллыгъына атап бардыргъан ингирге да республикадан кёп кьонакъла келген эдиле. Поэтни кьызы Мариям устазгъа бла сабийлеге бек ыразы болгъанды. Атасыны китаплары бла аны сёзлерине жазылгъан жырланы дискин да алагъа саугъагъа бергенди.

Халимат Хызыровна бир затха тюзелип, кьуруда аны кьайтарып туруучуладан тюйюлдю. Аны жашауу излеуледен толуду. Ол кесини окъуучулары бла 2003 жылда Санкт-Петербург шахарны ючжюзжыллыкъ юбилейине аталгъан конкурсха да кьатышханды. Аны юсюнден эсгере, былай дейди:

-Нек эсе да ол конкурсну тематикасын мен кесибизни кьол ишибиз бла кёргюзтюрге сюйгенме. Кьызым Марьяна мен ол окъутхан классда эди да, анга кёлек эшерге буюрма. Биз аны бош алай этип сюймагъанбыз, бир айны кюрешгенбиз.

Биринчиден, Санкт-Петербург ол «Медный всадник» деген белгили скульптурады, башхача айтханда, бу шахарны белгиси. Бы кёлекни аллында, аны баш жанында да «300 лет Санкт-Петербургу» деген жазыуланы да эшип салгъанбыз. Бу кёлекни арт жанында уа Пушкинни «Медный всадник» поэмасында «Люблю тебя, Петра творенье» деген сёзлени кёк-къызыл халы бла эшип, аны тюбюне уа А.С. Пушкин деп да жазгъанбыз.

Бир женгинде якорь бла тенгиз толкъунланы суратларын салгъанбыз. Толкъунланы оюлары кёксюл халыдан ыргъакъ бла эшгенбиз. Экинчи женгинде да окъа халыдан лира бла ноталаны тюз ол халда этип салгъанбыз.

Кёлекни эшген тынч болмагъанды. Ол суратланы тап къалай келишдирлигибизни алгъа калька къагъытда аны чыкларын санап, ма алай этгенбиз. Республикалы конкурсну къол устаклыкъдан номинациясында призёр болгъанбыз. Ол бизге «Махтауну такъыйкъасы» кибик алай эди. Не букъдурлугъу барды, бек къуаннганбыз. Къуру докладла бла сочинениялa жазып турмай, аллай жангы зат эталгъаныбыз, ол кеси да халкъыбызны къоруда усталыгъын ачыкълагъан зат болгъанына ючюн а бюгюнлюкде кёлек Санкт-Петербургда Сабий чыгъармачылыкъны музейинде турады.

Интернатда «Эльбрус» деген ат бла школ газет да барды. Аны хазырлауда да бизни биогюнгю жигитибизни кьыйыны уллуду.

Бу окъуу юйде дагъыда бир бахшы тёре барды. Ол а жаш усталгъа болушууду, насийхатчылыкъды. Аны башламчысы директорну окъутуу жаны бла орунбасары Бёзюланы Лидиягъа бу иши ючюн Халимат Хызыровна ыразылыгъын букъдурмайды. Аны оюмуна кёре, шёндюю кёп окъуу юйледе ол зат эсге артыкъ алынмайды. Болсада ол арталлы -да тюз тюйюлдю. Сынаулу адамла не заманда да жаш специалистени ызларындан тизерге тийишлидиле.

Окъуу юйледе окъутууну бла юйретиуню бир бирден ахырысы бла айырыргъа жарамагъанына юсюнден да айтханды усталы. Ала бир затырда болургъа керекликсине ол ишексизди. Бютюн да интернатда кьайгъырылукъ, сюймеклик, адам сёзю, жылыуу да керекли сабийле да тургъанларын эсге алсакъ. Мында иш заманны излемине кёре кьыралгъанына, окъуучула билим алырча, солурча,жашауугъа юйренирча ахшы онгла болгъанларына ол бек къуунады. Тынгысыз устазны хар сёзюнде, бетинде да ол затны эсгелен кьыйын тюйюлдю.

МОКЪАЛАНЫ Зухура.
Суратны **ХОЛАЛАНЫ Марзият алгъанды.**

ОКЪУУЧУЛАРЫБЫЗНЫ ЧЫГЪАРМАЧЫЛЫГЪЫ

Сейирлери, фахмусу да кёп тюрсюнлюдюле

Бизни республиканы биринчи кинематографистиди Атталаны Мухажирни жашы Анатолий. Бюгюнлюкде да СССР-ни ол творчестволу союзуну члени болгъан жанггыз тауулду. Кинематографны битеу усталыкъларын да билген –кинорежиссёр, кинооператор, киносценарист. ВГИК-ге (Кинематографияны битеусоюз къырал институту) окъургъа кирген биринчи малкъарлы да ол болгъанды.

Миллетибизни жашауун юсюнден, халкъыбыз сый-намыс берген, ыспас этген белгили, иги адамларыбызны юслеринден кино алгъан адамды. «Ачыу бла тилек» («Ярость и мольба»), «Къяда тап» («Клеймо на скале»), «Къайсын» («Кайсын»), «Осуят» («Завещание»), «Стартда финиш» («Финиш на старте») деген документли фильмле бла атын айтдыргъанды.

Атта улу Анатолий алдыргъан илму-популярный, документли, дагъыда башха тюрлю фильмлени саны 1000-ден аттлайды. Аланы ара телевиденияны экранындан кёп кере кёргюзтгенди. Аны фильмлери культурабызны ёмюрлюк байлыгъыдыла. Бусагъатдагъы адамлагъа, ёсюп келген тёлюлеге жашауну кюзгюсю болгъанлай къаллыкъдыла.

Тарыхыбызны, аны кертилигин сакълаугъа керти да уллу къыйын салгъанды. Алай аны бла чекленмейди Атталаны Анатолийни фахмусу. Ол кёп статья, таурух, хапар да жазады. Бизни газетни бетлеринде окъуучула аны жазгъан затларын окъуй-окъуй тургъандыла.

Бюгюн а биз сизни Анатолийни «Таулан бла Айжарыкъ» деген поэмасы бла шагъырей этерге сюебиз. Анда суратланнган болум жарсыталы, эсингде къалады. Бу чыгъарма бла шагъырейленип, окъуучула ыразылыкъ алырла деп ийнанабыз. Анатолийге уа Аллах саулукъ, насып бла бирге узакъ ёмюр бersин.

Таулан бла Айжарыкъ

Поэма

Биринчи башы.

ТАУЙИЙ БЛА КЮНЖАРЫКЪ

Жюз-минг жыл мындан артда,
Кесине ата журтха
Халкъ жылы жер излегенди,
Кюнлюмде юй ишлегенди.

Къабыргъасы – тау ташы,
Топуракъ къуюп – башы,
Юйюню аты – чорбат,
Къоюу, малы, эшек, ат...

Къууанч, ёлюм да бола,
Тукъум, эл да жайыла,
Халкъ къошуула Малкъаргъа,
Озгъандыла кёп жылла.

Тау эллени биринде –
Мухолда, не Чегетде,
Ким билир, Шауурдатдамы,
Не эски Курнаятдамы...

Жашагъанды Атабий –
Бай тюйюл эди, не бий –
Ёз къыйынын ашагъанды,
Аны тюзге санагъанды.

Юй бийчеси уа – Доммай –
Халал, акъыллы, субай,
Атабийге жаш тапханды,
Анга Таубий аталгъанды.

Ол бек терк ёсгенди,
Мал бла юорешгенди.
Ата-ана сюйгенде
Юйдегили этерге,

Салып аны болжалгъа,
Эшиттенди тырманла.
Атасына келгенди,
Анга былай дегенди:

- Атам, тилей келгенме,
Къарачайгъа ий дейме:
Тенгим къатын алады,
Тоюна чакъырады.

Мен ол тойгъа барайым,
Адет-ызгъа къарайым.
Тюз андан къайтханлай,
Болур тюз сен айтханлай.

Ариу кийимин кийип,
Тор ажирине минип,
Кетди жаш Къарачайгъа,
Шуёхун алгъышларгъа.

«Малкъарлы къардаш келди!» –
Сюйюнчю алды элни.
Аны ариу кёрдюле,
Тюз юсюне ёлдюле.

Атындан тюшюрдюле,
Тёрлеге ётдюрдюле,
Бир бек багъаладыла –
Алай тансыкъладыла.

Къарап турду да бир къыз,
Чам этерге излей ыз,
Айтды: «Тойгъа келгенсе,
Тоюп нек келмегенсе?

Чыкъ ортагъа, тепсейик,
Ким хорларын кёрейик.
Тепсеу бла арыстанг,
Жюргегими жарытсанг,

Къачырыргъа эркинсе,
Шам Малкъаргъа элтирсе.
Иги келин болурма,
Уландан толтурурма!»

Аны эшитип, Таубий,
Башха болмай, саны – бий!
Чачырап чыкъды тойгъа,
Къыз аллында шиш бола.

Сора тепсеп тебиреди:
Таубийни, къушуу эди?! –
Къолларын этип къанат,
Барады учуп, атлап...

Къыз да анга кюзуду,
Толкъун кибик созулду,
Къысха-къысха атлады,
Ариу тепсеп башлады.

Тюз аллына сюргенлей,
Ызын тутуп, жюзгенлей,
Бек амалсыз этеди,
Тепсеу алай ётеди –

Къобузчула да арып,
Алышыныргъа къалып,
Къарс уруула азлана,
Не жангъудан баштана...

Къыз болмазын эслейди,
Къачар мадар излейди.
Нёгерин жашха тюртюп,
Кеси уа къалды бугъуп.

Жаш да, аны ангылап,
Тохтап къалмай тынгылап,
Бармакълада сюеле,
Бурулады чюйкелей...

Къобузчу ариуль, тохтап:
«Аперим! – деди, махтап. –
Кюнакъ бизни хорлады,
Къызыбызны онглады!»

Тангнга дери барды той,
Тангнга не? Аны да къой,
Юч кюн барды тохтамай,
Жашны, къызны бошламай...

Этип кетер муратын,
Баудан чыгъарып атын,
Таубий такъды чалманнга,
Сора жанлады къызгъа.

Ол, этмейин багъалы,
Жашны кюлун шош алды,
Биргесине тебиреди –
Сёзюне антлы эди!

Жаш, жажирине минип,
Андан эниште ийилип,
Ат бойнуна сакъ алды,
Юсюне жамычы жайды.

Кюнжарыкъны къачханы,
Таубийни сайлагъаны
Олсагъатлай жайылды,
Андан хапар айтылды.

Эруттен намаз заманнга
Жетдиле Нарсанагъа.
Батырлыгъы жетишип,
Къыз башлады сёлешип:

- Мени къачырып бара,
Къоркъаса сёз айтыргъа.
Таубийсе деп эшиттенме,
Жюрекде бегиттенме!

Ана эгечим мында
Жашайды Нарсанада,
Анга къайта барайыкъ,
Айтханына къарайыкъ.

- Атынг, – деди, – Кюнжарыкъ,
Кесинг – кюнден да жарыкъ!
Жюрегими алгъанса,
Ары насып салгъанса!

Ыразыса деп эшиттенме,
Малкъар келин этерме!
Сен манга деп туугъанса,
Акъыл бла хорлагъанса!

Жашау-ашауубузну,
Къууанч-бушуубузну –
Барын бирге этейик,
Узакъ кюннге жетейик!

...Къабакъ эшикге жетип,
Кюнжарыкъ атдан тюшюп,
Къутулады арбазгъа
Бир кесекге, биразгъа.

Таубий атдан тюшеди,
Ол арбазгъа киреди.
Кюнакъбайла уа, келип,
Таубийге салам берип,

Жюгенни жащдан алып,
Ажирин баугъа тагъып,
Чакъырадыла юйге
Сыйын-намысын кёре.

Тынгылы къарап, эслеп:
«Мен Аллахбердиме!» – деп,
Танышады кюнакъбай,
Жашха сюйюмлю къарай.

Олтуртады къангагъа,
Ашай-иче, хапаргъа
Болгъан юйде кишиле,
Къыз да болду ишине:

- Шерифа – сен анамча,
Аллахберди – атамча,
Андан келгенме сизге,
Сюйгенигизни биле.

- Сюйген Кюнжарыгъыбыз,
Эгечден туугъаныбыз,
Соийыкъ къурманлыкъла,
Чакъырайыкъ кюнакъа.

Аллахберди жууукъну,
Ахлуланы, кюншуну,
Эфендини чакъырды,
Ишни болушун айтды.

Кюн, тау артына бата,
Къызыл аюн шош ата
Башлагъан сагъатлада,
Олтурдула кюнгагъа.

Хапар, таурух башланды,
Алышына ашлары,
Бир бирге къарадыла,
Тансыкъларын алдыла.

Шерифа, чыгъып, айтды:
– Эгечден туугъан къайтды,
Къачып бара Малкъаргъа,
Некях къылайыкъ анга.

Эфенди чыгъып алгъа,
Жумушун алды кюлгъа:
– Берекетте келгенбиз,
Алгъыш-зат да этербиз.

Алгъа иш битсе керек:
Некях этилген – адет,
Шериат бла жюрекле
Кюшулур ючюн бирге.

Эфенди алып къагъыт,
Толтурду, ызлыкъ салып:
Атларын, тукъумларын,
Ыразылыкъ болумларын –

Барын сорду аладан –
Кюнжарыкъдан эм жащдан.
Жазгъан затын окъуду,
Некях этип болдурду.

Таубий бла Кюнжарыкъ
Бир юйюрге саналып,
Хар ким айтды алгъышын,
Ашай къурманлыкъ ашын.

Шерифа, къызны къурулай
Иймей, бернесин къурай,
Тангнга дери жубанды,
Жангы кюн да уянды...

Ат иерге бийчесин
Олтуртуп, минип кеси,
Жууукъ жолланы билип,
Атына тыннчыкъ тиийип,

Чыкъгъандыла къууанып,
Ауар Сыртындан ауун,
Балыкъ сууну боюну бла,
Малкъарны таш жолу бла.

Чирик кёлге жетдиле,
Атха солуу бердиле,
Кюн ийийкден тюшерге,
Жетдиле эллерине.

Уялып жамаятдан,
Тюшдю да Таубий атдан,
Тапды шуёх-тенглерин –
Хау, киеу кёргелерин!

Тюз арбазгъа киргенлей,
Аталарын кёргенлей,
Кёрюп жаш апчыгъанын,
Таубий къыз къачырыгъанын

Айтды тенгледен бири.
Атабий къучакъ керди,
Келип аны аллына,
Жюрегинден къууана.

Шам Къарачайдан келген,
Жамычыгъа чёргелген
Къызны алып къойнуна,
Кийирип отууна,

Чыкъды Таубийни тенги,
Уча этеги, женги,
Доммай, къучакълай жашын,
Сылады аны башын.

«Къор болайым мен санга,
Келин кирди арбазгъа!» –
Деди, чапды тийрете,
Къууанчын билдирирге.

Хапар халкъгъа жайылды,
Доммай къызланы жыйды,
Мюйюсте жабыу такъды,
Келинге нёгер тапды –

Дигизаны сюеди:
«Келиннге къара!» – деди.
Къобузчуну сурады,
Тойну аллын къурады.

Таубий, отоугъа кирип,
Хар нени алай кёрюп,
Жарыкъ чамын башлады:
– Алан, сиз Кюнжарыкъны

Жабыу тюбюне этип,
Бу мюйюште кийирип,
Аз этдигиз жарыкъны! –
Деди, кюлдю, «тарыкъды». –

Эки кюн бирге тийсе,
Жылыуун бирден ийсе,
Тюйюлмю эди ол
Элге, бизге да?! – деди.

Той-оюн къаты бара,
Таубий, къызын хапаргъа,
Къарачайгъа кеттенин,
Анда тойгъа келгенин,

Анда кюзюн кёргенин,
Ол лакъырда этгенин,
Сора, чыгъып ортагъа,
Тепсегенин, къуу бола.

Къыз тойну жарытханын,
Ол аны арытханын,
Анда хорлам алгъанын,
Къызны алып къачханын,

Атлы жыйын къуугъанын,
Нарсанада букъгъанын...
Атабий, аны эшитип,
Айтды келип, иш этип:

«Кишиликди этгенинг,
Къыз къачырып келгенинг!
Жюрегим ырахат болду,
Ётемлик отдан толду!»

Таубий эниште къарады,
Атасындан уялды.
Келинчикни уа юйге
Кийирдиле ингирде.

Бал бла жау къапдырдыла,
Баш ауун да алдыла,
Бийчеликни бердиле,
Бир да сыйлы кёрдюле.

Сукълана сыфатына,
Элдегиле атына
Къарачайлы дедиле,
Этечге тергедиле.

Усталыкъны юлгюсю
Болуп, алай кёргюзтдю
Кюнжарыкъдан элге кесин –
Жылыулу, ариу, эсли.

Къууанч кюнде – жарыта,
Бушууда – Мудахлата,
Алай жашайды келин,
Къууандыра тау элин.

Жылдан жашчыкъ къозулду,
Атабий аппа болду!
Къурманлыкъла кесдиле,
Жашха ат изледиле.

Атабий айтды анда:
«Жашха Таулан атаргъа
Деп, алайды муратым,
Жаратсагъыз ол атны. –

...Таулан атайыкъ анга –
Таубийни уланына!..»
Жыры гоппан алады,
Сора алгъыш айтады.

Алай бу жарыкълыкъны,
Бютюнда Кюнжарыкъны,
Мудах этген барды зат –
Ол андан тюйюл азат:

Харам этип къызларын,
Кеслерин бузгъанларын
Атасы бла анасы
Билип турады, жарсый...

Жокъ арада татлылыкъ,
Юлгюлеге айтыллыкъ
Аллай ариу жууукълукъ
Болуп къалды бузукълу:

«Бузгъансыз, – деп, – адетни,
Этмей сиз тукъум бетни!» –
Деп, терслеп жашны, къызны
Ызлайдыла терс ызны.

Эки жыл чакълы озуп,
Бир юон жел-боран къозуп,
Дунияны алгъанда,
Ташны ташха ургъанда,

Тюз ма ол къыямада
Биреу кирди арбазгъа –
Башы – башлыкъ байланып,
Ат жалкъагъа къапланып.

Таубий, чыгъып аллына,
Онг эте кюнагъына,
Юйюне жууукъ этди,
Атын да баугъа элтди.

Келген, кечинлик тилей,
Къарачайлыны излей,
Анга къайгъы сёз берди.
Ол анга былай дейди:

- Экили бола келдим,
Жюрек бушуу келтирдим:
Бизден кетгенди атанг,
Жин уруп, жарлы ананг,

Ие тюйюл саныма.
Келтирип Нарсанагъа,
Бакъгъандыла гарада,
Алай андан не анга?

Кёз жарыгъында кёрсенг,
Сен борчунгу тёлесенг,
Понях лыкъдан чыгъарса,
Ыразылыгъын табарса».

Къуугъунчу, айтып алай,
Кетерге жол алгъанлай,
Сюймей аны иерге,
Айтадыла келгенге:

- Бюгече бизде къалып,
Бир кесек солуу алып,
Алай чыгъарбаз тангда,
Кюн да тюзелир анда.

Жетербиз Нарсанагъа
Кеч къалмай, тюш артына.
Алай ол, суусап ичип,
Кетди, атына минип.

Таубий атла хазырлайды,
Доммай саугъала жыяды,
Кёл этдиге келиннге,
Хазыр болуп эруттеннге,

Жол салып Нарсанагъа,
Чыкъдыла Ауар Сыртха,
Андан ары аудула
Малкъарлы жолоучула.

Нарсана таба энип,
Аллахбердиге келип,
Бир бирлерин тансыкълай,
Тюбешедиле да алай,

Кюнжарыкъ юйге кирди,
Анасына ийилди –
Жата ари тёшекде,
Тапмай къарыу теберге.

Аны ол халын кёрюп,
Кёлюн алыргъа сюйюп,
Айтды кызысы хапарын,
Махтап бар къайынларын.

Шерифа халны айтды,
Ол эртте юннге къайтды:
– Сен кетген кюндеи бери,
Насыбыбыз кем эди,

Ырысхыбыз таркъайды,
Сен юйюнгдеи чыкъгъанлы.
Кёп болмай атанг ёлдю,
Анангы уа жин урду.

Баргъаны боллукъду.

Конкурс

Полицияны иши - сабийлени суратларында

«Полиция болушургъа ашыгъады» деген бла Нальчикде сабийлени суратла ишлеуде фахмуларын, хунерлерин ачыкъларын тёрели конкурслары болгъанды. Къурау комитет ичи службаны полковниги З.С. Бетугановну башчылыгъында жюрини къарауна берилген 50 суратны сайлагъанды. Ала асыры ариу ишленнгенден, бирин биринден айырып, сайларгъа кыйын эди. Кёргюзтюлген чыгъармаладан излем а уллу эди. Ала бек алгъа полицияны иши, жашау халы бла байламлы болургъа керек эдиле. Эришиуге къатышханла ол жаны бла эслиликлерин аламат уста ачыкълагъандыла.

Суратланы ишлей туруп, кёп тюрлю материалла хайырланылгъандыла, адам сейир этерча ниетлени жашауда бардырыр онгла таблгъандыла. Игиледен да игилерин сайлай туруп, окъуучуланы усталыкъларына, теманы магъаналыгъына, аны ачыкълау хунерлерине айырып уллу зс бурулгъанды.

«Полиция болушургъа ашыгъады» къарау-конкурс ич службаны къуллукъчуларыны сабийлерини, ала бла бирге уя битеулю билим берген учреждениялары окъуучуларыны арасында бардырылады. КЪМР-де ич ишлерини министрини орунбасары Залийханланы Къаншаубий айтханнга кёре, быллай иш полицияда къуллукъ этгенлени адеп-кылыкъ жаны бла эм патриот ниетде юйретиу муратда бардырылады. Аны бла бирге уя фахмулу сабийлени ачыкълауда, ич ишлени органларында къуллукъ этгенлени даражаларын кётюрюуде магъанасы уллуду.

Чеченланы Далида Аттоланы Мадина бла бирге.

Мындан алда конкурсны итоглары чыгъарылгъанды. «Декоратив-къол иш» номинацияда биринчи жерни Россейни МВД-сыны КЪМР-де Черек районда бёлюмюню ведомстводан тышында охранасында психолог Аттоланы Мадинаны жууугъу Чеченланы Далида алгъанды. Ол кесини «Жай» деген ишинде сейир амалны хайырланнганды. Террористле сабий садха ёшюн ура башлагъанларында, полицияны автомашиналары аланы къутхарыргъа ашыгъышлы жолгъа атланнгандыла.

«Ариу жарашдырылыу», «Коллектив иш», «Панно», «Сурат» деген башха номинацилада болгъандыла. «Тамата классланы окъуучуларыны суратларыны» арасында биринчи жерни Россейни МВД-сыны Прохладный шахарда бёлюмюню ведомстводан тышында охранасыны къуллукъчусуну къызы Анастасия Костичева алгъанды. Ол шахарны 5-чи номерли орта школуну окъуучусуду.

Битеу суратла, башха чыгъармала барысы да, бери келгенле къарарча, тап жарашдырылып, кёрмючде кёргюзтюлгенди. Халыладан эшилген полиция автомашинналагъа, пластилинден ишленнген суратлагъа эм башха да ол тюрлю чыгъармалагъа бери келгенле сейир этип къарагъандыла.

Ахырында Залийханланы Къаншаубий Ич ишлени министерствосуну аппаратын кёрмючге къатышханлары фахмуларына, быллай магъаналы ишге къыйын салгъанларына ыспас сёз айтханды, конкурсда хорлагъанланы алгъышлагъанды.

Е. СМОРОДА.
КЪМР-де МВД-ны ведомстводан тышында охранасыны пресс-службасы.

Процедура

Юйюр къурауну тоюн минутла бла жазгъандыла

ЗАГС-ланы ишлерини административ регламенти басмаланнганды. Энди юйюр къурауну тоюна 71 минут берилликди - тоханагъа кирген башлап келинчикни кётюрюп, андан чыгъар такъыйыкъагъа дери.

Тепсеуле, жыртылгъынчы согуллукъ къобузла, «ачыды!» деген къычыдыкъла ол кезиуге сыйынмайдыла. Ала барысы да боллукъдула, жаланда бир кесек артдаракъ - ингир алада. РФ-ни Юстиция министерствосу жарашдыргъан регламент а официальный процедурады.

Кёп эм къууанчлы жашардан эм экиси да бир юнде ёмюрден алгъа паспортха мухур салыргъа керекди. Адамланы асламысы аллай къырал жумушу кёп кере хайырланмайдыла - жашаулярында бир-эки кере (не къадар аз болса, ол къадар игиди). Къалай-алай болсада, ЗАГС-ланы архивлерине тюшмей къалмайды кёралда жашагъан адам.

Тарых кёз къарам бла айтсакъ, некях этиуню эсепге алыргъа алай кёп болмайды-ол 50 - 60 жыл мындан алда башланнган эди. Ары дери эруттегили тёре бла некях этип тургъандыла. Бир кезиуде уа ЗАГС-ла НКВД-ны неда МВД-ны оноуларына тюшгенди. Алай эсе уа, не церемониялра боллукъ эдиле да. Мендельсонну маршы, шагъатла да керек тюйюл эдиле ол кезиуде. Энди уа регламент юйюр къуралгъанына берилген 70 минутдан 20-сын къууанчлы церемониялгъа жоралайды. Ол минутла жангы юйюрню къурагъанла ёмюрлеринде эслеринде тутарча болургъа керекдиле.

Къыралны жанындан жылыулукъну да аз кёрген абадан тёлю бла байламлы Къазанда эс бурурча тёре жашауда бардырылгъанын чертирчады. Анда «алтын» юбилярлагъа ЗАГС-лада къууанчлы халда тюбешиуе этедиле. Алгын аллай тёре жокъ эди, ол себепден ала бир да болмагъанча байрам халда бардырыладыла. Башха регионлада аллай церемониялра къалай къуралып ётгенлерине къарагъа керек болурла, эштада.

Документде айтылгъанына кёре, ЗАГС-ланы къуллукъчулары адамлагъа жарыкъ тюбергге, ариу сёлеширгге борчлудула. ЗАГС-ла къалай ишлегенлерини юслеринден информацияны телефон бла алыргъа да боллукъду. Некях этилиучю тохананы къуллукъчулары болумну, некях этиуню церемониясы къалай бардырыллыгъыны юслеринден толу хапар айтыргъа борчлудула, уялмагъыз, сёлешигиз. Регламентде белгиленнгенине кёре, келери келип тюбешгенлени, телефон бла сёлешгенлени соруулярына къыралны жанындан жумушланы тамамлачу органлары специалистлери бек алгъа органны атын айтып, сора келерини тукъум атларын, кеси атларын, аталарыны атларын эм не къуллукъда ишлегенлерин айтадыла.

Къууанчлы жангылыкъ. Энди ЗАГС-ха жаау, келгенден сора да, машинала бла келиргге да боллукъду: документде айтылгъанына кёре, некях тохананы къатларында машинала хакъ тёлемей турурча жерле болургъа керекдиле. Онг болса, некях тохананы къатында автотранспорт затла хакъсыз турурча жерле да болургъа керекдиле тийишлиси чакълы бир.

Адамла церемонияны сакълап тургъан жерле да тап, адамланы жюреклерин жапсарыча жарашдырылырлыгъа керекдиле. Заявлениялана алыу тизмеге кёре бардырылады.

Очередьге электрон система бла оноу этергге да боллукъду, аны къой, ол система игиге, алчы амалгъа окъуна саналады. Шёндю битеу къыралда окъуна электрон сервисле терк айнып барадыла. Сёз ючюн, Татарстан Республикадагъы ЗАГС къыралда биринчи болуп жыл бла жарым мындан алда юйюр къурагъанланы байрамларны кюнлерин электрон амал бла тохташдырыуну жашаугъа сингдиргенди. Энди аллай системаны башха регионла да хайыр ланыр башлагъандыла. Юйюр терк къуралырча зат тюйюлдю. Жашау этиную узакъгъа созулгъан планын жарашдырыу - баш магъаналы ишди.

Битеу алып айтханда, Юстиция министерство ЗАГС-ланы модернизациялауну уллу проектин хазырлай турады. «Юстиция» программаны проектинде ЗАГС-ланы тамблагъы кюнню учреждениялярына айландырыуну планы энчи тизгин бла жазылыпды.

ЗАГС-ланы къуру Федеральный информация ресурсларын къурагъа 13 миллиард сом берирге керекди деп предложение этилгенди.

Регламентде айтылгъанына кёре, юйюрню къурагъанын неда чачыларынын регистрация этер ючюн (сабийлери болмагъанланы, жыл санлары жетмегенлени ыразылыкълары бла тийишли органлагъа заявление берилген кюнден башлап), бир ай бериледи.

«Российская газета».

НИЕТ КЮРЕШ

Тузакъгъа тюшгенле

Шимал Кавказ подпольяны аты айтылгъан башчысы кесини интернет чакъырыуларында биринде сейир этерча сёзле айтханды: «Мамыр жол бла бу жерде Аллахны сёзюн айтыргъа муслиймланнга бир заманда да онг берлик тюйюлдюле»,-деп. Эштада, аны бла окъуна байламлы болурла «Кавказ тийресинديги» республиканлада динкъуллукъчуланы аслам санда ёлтюрюуле да алаислам динни Доку Умаров эм аны агъавда къарындашлары ангылагъандан эсе башхача ангылатханлары ючюн. Къадарны кючю бла ниет къазауатны ал сатырыгъа болгъандыла дин къуллукъчула – кертиликни бла ётюрюкню, жандаурлукъну бла къатылыкъны, тюзлюкню бла терсликни араларында баргъан къазауатны. Исламны багъалы болумларын терс кёргюзтюргре кюрешген ётюрюкчюлени тамакъларына сюек болуп тыгъылгъандыла ала. Бандит подпольяны адамлары ма аны ючюн жарсысуз ётлюредиле Тырныауздан Дербентге дери баргъан жерледе дин къуллукъчуланы.

Шимал Кавказда жыл сайын онла бла саналгъан белгили дин къуллукъчуланы илишаннга саладыла динни къоруулауну къаплары бла керти бетлерин букъдургъан дин ючюн «кюрешчиле». Жаланда 2011 жылда окъуна радикалла Дагъыстанны атларды айтылгъан адамларын - муфтий Саидмухаммад Абубакаровну, Теология институтну ректору Максуд Садиковну, шериат илмуланы советлени жерлеринде биринчи эм жангыз доктору болгъан Муртазали Магомедовну, Сиражудин Исрафилов (Хурикский) шыйыхны ёлтюргендиле. Аланы къолларыннан жолгъан иймаманлы, республиканы муслиймланларыны Дин управлениясыны къуллукъчуларын, насийхатчыланы эмислам вузланы бошап келгенлени онла бла санаргъа боллукъду. Дагъыстанда, къоншу шимал кавказ республикалада да кёп иймам ёлтюрюлгенди. Ченнде ахыр 5 жылны ичинде боевиклени къолларындан 17 иймам жоюлгъандыла.

Алай эсе да, Доку Умаров виртуальный кенгликде жарсып сёлешеди жыйырма жыл чакълы заманны ичинде Шимал Кавказда мамырлыкъ бла ваххабит магъанасы болгъан аны «Аллах сёзю» жол тапмагъаны ючюн. Алайды да, «динни» игилик бла кийиралмай эсек, аны сауутну болушлугъу бла кийиригге керекди демекликди ол.

Ол оюмну жашауда бардырыр ючюн а, аны толтурулукъла – аскерчиле -керекдиле. Ала уа школну окъуна бошамагъан жашладыла. Психологланы оюмларына кёре, жаш адамлагъа айтханларын этдириу а артыкъ къыйын иш тюйюлдю. Имаратчылагъа бек къыйын иш - ала айтханнга тынгылаирыкъ къушлу табыуду, телилендириуню техникасын хайырланып, муслийман болумланы кеслери сюйгенлерича ангылатыу уа болушмай къаллыкъ тюйюлдю.

«Таза жюрекли» ыргъакъладан бирин Ингушетиядан ваххабит «къадий» Абу Дуджан кёргюзтгенди. Ма аны ноябрьде Интернет бла сёлешгенини бир кесеги: «Жюрегим бла тилейме, эс жыйыгъыз, жашла! Гоняхлы ишле этиную къоюгъуз, терс ишле этиную къоюгъуз, чогъожланыгъыз, Аллах эм аны келечиси (Аллахны саламы анга болсун) айтханланы этигиз». «Жарсыугъа, ол ишле къан тёгюлюуле бла, кёп эм гюнязсыз къан тёгюлюуле бла бардырыладыла. Кесин «Кавказ Имаратха» эмир этген Умаровну эм аны къаштыдагъылары оюмларын жашауда бардырлыкъла Чеченни, Дагъыстанны, Къабарты-Малкъарны, Ингушетияны, Къарачай-Черкесни жашлрыдыла, башхача айтсакъ, аны жанын сакъларыкъ аллауун чёллерге кюрешгенледиле.

Аны ыргъагъына илингенле уа кёз кёре тюрленедиле, тюз адам болуп тургъанлай, не этгенин билмей айланнган телибашла болуп къаладыла. Жангы ваххабитни уа кёргенлей билликсиз. Аны бла ушакъ этсегиз, ол жаланда жюрютюлюнюн тургъан сёзлени хайыр ланыр лыкъды, устазлары юйретген сёзлени. Аны башы логиканы законларына бойсунмайды. Кёплени шагъатлыкъ этгенлерине кёре, ала бла сёлешгенле, ушакъ этгенле да жашланы мыйыларын терсине бургъан, тап жарашдырылгъан механизмле бла ишлеген гипнозчула болгъандыла.

Динни юсюнден даулашлада жаш ваххабит бир тюрлю оюмсуз сёлешеди, шартла бла аны терс кёз къарамын ачыкъласагъыз а, ачыуланады эм къажаулукъ этеди. Алайды да, бек жарсылуду алданнган жашла кеслерини жашауларын бireуню терс муратын толтуруу ючюн аямагъанлары – агъачдагъы эмирле эм алгъа жакъ басхан адамла бардыргъан кир «оюнла» ючюн.

Ахыры 4-чю бетдеди.

ПРОБЛЕМА

Закондан, жорукъладан биз нек къачабыз?

Шахарны таныр ючюн, жаяу айланырга керекди. Кёп сейирлик затла кёрюрге боллукъду... Сёз ючюн, бу суратдагы беш этажлы юй алгъараккъа салынгнанды, Север орамда жангы юй болуп жангызды. Адамла фатарларына ремонт этип, ары къууанчлы халда кёчюп тынчайгъандыла.

Юйсюзге юй чыкъса, анга андан уллу насып къайда?! Алай, нек эсе да, тюз кеслерини квадрат метрлеринден сора, адамла башха жерлени сыйлай билмейдие. Багуш атылгъан контейнерле бу мекямдан бир кесек узакъдадыла.

Кеслерин къыйнамаз ючюн, кёпле кирпичкиклерин, контейнерлегге жетдирмей, тюз юйлерини къатында тёгюп кетедие. Аланы кишикле, итле чачадыла, жел ары-бери атады. Бу эриши ишни эртенле былайда сабийлериби ойнайдыла деп сагъыш этмейдие. Контейнерлеге жол гаражланы къаты ёла озады. Бир-бирле уа пакетлерин алайда силдеп иедие.

ЖЭК-леге, ЖЭУ-леге, УК-лагъа кёп тырман этиледи, алай алагъа жетгинчи, кесибизни къылыгъыбызны юсюнден айтыргъа керекбиз. Ма былай къайда болса орамлада атылгъан кир-кипчикни «Спецабонсервис» жыяргъа борчлу тюйюлдю. Аны эсге алсакъ, башха соруу чыгъады: бир-бирле шахарны кирлендиргирге антмы этген болурла?

Хау, быллай жарсыулу болумда башда Санэпидсаугъынылгъан предприятиины да барды терслиги. Контейнерлеге баргъан жолгъа асфальт салынмагъанды, аз да жауун, къар жауугъанлай, балчыкъ амалсыз этеди. Алай чурукъланы жуурагъа суу барды, балчыкъны сылтаугъа тутханла тюз тюйюлдюк да.

Не десек да, Россейни адамлары законнга, мардагъа къыйнылып сыйынадыла. Быйыл отпускамы кезиуюнде Европагъа баргъанымда, бизден эм башха къыралладан туристлени къылыкъларын тенглешдиригге онг чыкъгъан эди. Къонакъ юйледе эрттен ашны хар ким холодильникледен, столладан кеси алады. Анда быллай жоруклъ барды: къаллай бир ашаяллыкъ эсенг да, аллай бир аласа. Тыш къыраллы туристле ол жоруклъгъа бойсуна эдие, бизникиле уа подносларына сыйынгнаны чакълы къалай эдие. Ашагъаландырнда къалтан конфетени, печеньени, булкаланы, пирожнийлени, гара эм таттлы суулану сумкаларына быргъай эдие. Бу затны анда ишлеген адам кёрсе, тазир салынады. Алай россейли адамланы ол элгендирмей эди.

Къылыкъсызлыкъ, мардагъа, жорукъгъа сыйынмау къайдан чыкъгъандыла ала бизни жашауубузда? Озгъан заманладамы болур сыйтау? Россей не заманда да респрессияланы къыралы болгъанды. Малтанган жан а сынмай къалмайды. Ууатылыу, учузлукъ, зорлукъ сынагъан аппаланы - ынналаны, ата-аналаны сабийлери право актлагъа хурмет эте билмейдие. Биз законланы алдаргъа сюеби, ангыламайбыз ала толусуннлай жокъ болгъан кюн бизи да жокъ боллукъбуз, жашау да тохтарыкъды.

Нальчикде юйлеге къарайыкъ. Хар бирини «бети» бузулупду, кимни къалай эсине келсе да, балконун алай жабады, биринчи-экинчи этажда жашагъанла сюйгенлерича ишлеп къошуула. Парижде жаланда бир жабылгъан балкон жокъду! Юйню «бетин», аны архитектор къураган сыфатын бир инсан бузмайды!

Парижде паркга баргъаныбызда, анда фонтанланы, кёлчюклени тёгеректеригге темир шинтикчиклеге бек сейир этген эдим. Аланы французлула урламайдыла!. Бизде уа жерге темир чюйле бла урулгъан скамейкаланы окъуна сууурун, сындырып кетедие...

Бизде машинала учун барадыла. Европаны шахарларында уа таш макъалача созуладыла. Анда адамла бир бирлерин ачытыргъа сюймейдие, жорукъларгъа бойсунадыла. Бизде уа хар ийыкъдан аварилада жююгъанланы басдырадыла, алай хал а тюрленмейди. Бу хылыфлыкъны хатасындан окъуна ненча жаш адам замансыз кетди жашаудан! Шахарны жолларында, халкъ тургъан жерледе транспортну муштуул сююргге бир инсанны да жокъду эркинлиги. Алай бизде хар ким неге да эркин этип къояды кесин.

Жорукълагъа бойсунуугъа кёпле артыкълыкъ этилгеннгеча къарайдыла. «Бир кере жашайма да, сюйгенимча этерикме», - дейдие. Башхаланы сейирлери, эркинликлери уа? Контейнерге жетмей, юйюню къатында кир-кипчик пакетин атхан адам табийгъатха заран салады, андан сора да, адамланы жашауларына да къоркъуу чыгъады. Пристройкала этленле уа шахарыбызны ариу сыфатын бузадыла.

Ким билсин, бармыдыла башха планетала, анда болум да къайдыды? Алай бу дунияда уа закондан, жорукъладан, къылыкъ мардаладан бир инсан да эркин болмазгъа керекди. Нек дегенде биз бир бирибиз бла байламлыбыз. Биреу кесин эркин жюрютгени ючюн башхала, баям, тёлерге сюймезле.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.

Тузакъгъа тюшгенле

Ахыры. Аллы 3-чю бетдеги.

Быллай ишле бла байламлы болгъан, халкъ билген бир бушуулу шартны – Къызылюрт районну Бавтугай деген дагъыстаннлы элинде эки чеченли жашны – Ясаев Юнусну бла Дудаев Аюбну ажымлы ёлгенлерин энчи белгилеп айтырчады. Ол кезиуде, 2010 жылны 20-чы октябринде, алгъын Хасавюртдагъы медиресени студентлери Юнус бла Аюб жашыртын «джихадха» моджахеддеге кёшуулун кеттен эдиле, сора ала силовикле къуршалагъан юйде болгъанлыгъа.

Жашланы бир тюрлю аскер сынаулары болмагъанды, сауут-саба жюрюте да билмегендие. Командирлери жумуш бла жибергенлей, тузакъгъа тюшюп къалгъандыла. Силовикле сауутланнган жашланы ызларындан болгъанда, аладан бири къачып барса, инбашында эптген ауур артмакъны атып кетеди. Правону къоруулучуна анда жашланы паспортларын табадыла да, ала Ножай-Юрт районну Беной элинден болгъанларан биледие: Чеченде коллегалары бла байламлыкъ тохташбырыз, ала жеттинчи, операцияны башламазгъа оноу этеди.

Жаш ваххабитле жаланда кеслери таныгъан, халкъда намыслары жюрюген адамла бла сёлеширгге боллукъларын эсге алып, Чеченден Ножай-Юрт районну администрациясыны башчысы Ахмет Хататаевни, Чечен Республиканы парламентини депутаты Магомед Хамбиевни эм Аюбну атасыны къарындашы Харон Дудаевни чакъырадыла.

Бир киши да сюймей эди операцияны кезиуюнде къан тёгюлюрюн. Правону къоруулучула алгъа акъылсызы сабийлени саутсуз этип, алай бла жанларын сакълар мурадты эдиле. Ол «тели джихадчыладан» бирине жаланда 15 жыл, экинчисине да 20 жыл бола эди. Магомед Хамбиев артда эсине тюшюрюп айтхынына кёре, ФСБ-ны офицерлеринден бири жашла силовиклеге къажау от ачмасала, кеслери алларына чыкъсала, юйлеринде жиберип кёзярыкъ эдиле. Бу къыйын болумдан къан тёкмей кёутулур онг болгъанына барысы да къууннган эдиле. Сёлешиулени бардыргъанла юйге жууукълаша баштагъанда, орусча, чеченча да чыгъып къалыгъыз деп тилейдие. Ол тилек жуугъапсы къалады.

Дагъыда эз кишине, хуманы башы бла декеирип, боевикле чуулап тургъан юйге киргендие. Ол кезиуню артда эсине тюшюрюп, Магомед Хамбиев былай айтхан эди: «Харон мени аллымда. Юйге ол киреди, мен да аны ызындан. Кёреме Харонну аллында ары къарындашындан тууган Аюб сюелип турады, автоматны быргъысын ата къарындашны башына буруп. Ол а берилигиз да, юйлеригизге къайтыгъыз деп сёлеше тура эди. Анга уа жаланда 6306 тюрлю жууап: «Биз тюз жолдабыз, джихатны жолунда, бизге Аллах болушады», - деп.

Атасыны къарындашы: «Сен жаш адам мени уруп ёлтюраллыкъмысса?» - деп сорады. Анга Дудаев Аюб атам къатымда болса да, алай этерге мен хазырма, дегенди. Андан ары сёлешиуде абери бермезликлерин ангылагъан кишиле силовиклеге къайтхандыла.

Андан сора юйге чабыуулукъ этергге оноулашадыла. Болсада сёрмеш да болмады. Айтылгъаныча, аскер сынаулары болмагъан, сауут-сабаны да иги билмеген жашла алгъадан окъуна осал позицияда тохтадыла - юйню подвалыны жартысында. «Моджахедлеге» окъ тиймейди деген жомакъ башларын хайран этген Юнус бла Аюб, юйден чартлап чыгъып, автоматладан тёгеректе-башха от кюя башладыла. Марап атылгъан жууап от экисин да къаллады. Ма алай магъанасыз бошалды сабий жашланы жашаулары...

Тохтагъыз, угъай. Тинтиуле бардырылгъанда, жашланы ёлгенлеринде аланы ата-аналарыны терсликлери да ачыкъланады. Иш а былай болгъанды. Октябрьни ал юнлерингде жашланы атаулары, кимле эселе да сабийлени урлап, «УАЗ» маркалы машинагъа миндирип, къайры эсе да алып кеттендие деп, правону къоруулаучу органлагъа билдиреди. Кертисин айтханда уа, «урланнганланы» ата-аналары уста биле эдие, ала агъачха кетип, анда бандит къауумгъа къошулгъанларын. Болсада юйюор таматала кертисин эллилеге айтмазгъа деп оноу этген эдие. Энди уа ол ёторюк не болуп къайтханын битеу эл угъай, дуния окъуна да билди.

Ол аллай перспективалы, халкъны мегенофонду болгъан саулукъулу жаш адамланы башларын хайран эттендие эм этиледие «исламны кирден тазаалайбыз» деген ваххабит оюмла, юйретилуе. Заман ачыкъ кёрюзте барады ол юйретиулени ызларындан, асламысында, кеслери да сезмей, ёлюм келгенин.

Правону къоруулаучу органла билдирген шартлагъа кёре, быйтыры 11 айыны ичинде Шимал Кавказда сауутланнган бандит подполье 351 адамын тас эттенди. Аладан 156-сы дагъыстанлыладыла, 73-сю Къабарты-Малкъардандыла. 61-и Чеченделиде, 42-сю Ингушетиядандыла, 15-си Шимал Осетиядандыла, 6-сы уа Къарачай-Черкеседендие. Аладан сора да, 348 адам агъачладагъы «сакъаллыпа» бла байламлыкъ жюрютгенлери ючюн тутулгъандыла эм следственный изоляторлагъа алтурулгъандыла.

Аланы аслямысы 25 жылдары толмагъан жаш адамладыла. Аладан бирлери болмагъан джихад ючюн жашауларын бергендие, башхалары уа къаты низамлы колонияла олтурадыла. Нек? Къаты низамлы тутмакъладамы? РФ-ни Уголовный кодексини жаланда 208-чи статьясы – «Законсуз сауутланнган къауумну къурау неда анга къатышыу» бек къаты жорукъу статьягъа саналады да, аны ючюн.

Жаш боевик, сауутну эм чачдырылыучу затланы хайырланып, къолларын къаннга боягъан эсе, ол къаллай бир адамны ёлтюргенине эм адамлагъа къаллай бир заран тюшюргенине кёре, сюдню оноуу бла жашауун тутмакъда ётдюрюргге боллукъду, аты айтылгъан чеченли полевой командир Салман Радуевна. Эштада, «кертиликни» излеп айланнган жаш адамла былайда иги сагъыш этергге кёреклерин кёргюлсун.

Висхан ХАЛИДОВ.

Черек районну Бызынгы элини орта школуну устаз коллективи эм битеу окъуучулары урунуну ветераны **АТТОЛАНЫ Абдулланы жашы Зейтун** ёлгенини юсюнден, уллу бушуу этип, бундиредие эм аны жууукъларына, ахлуларына къайгъы сёз бередиле.

Къабарты-Малкъар Республиканы Культура министерствосу «KAN-records» студиясны башчысы **КУРАШИНОВ Анатолий Мухамедовичге** аны жашы **КУРАШИНОВ Владимир** ажымлы ёлгени бла байламлы, бушуу этип, къайгъы сёз береди

Правоохранительными органами по Кабардино-Балкарской Республике за совершение убийств, посягательств на жизнь сотрудников правоохранительных органов и других тяжких и особо тяжких преступлений разыскиваются 44 жителя КБР, находящихся в международном и федеральном розыске

УМВД РФ по г.Нальчик - 11

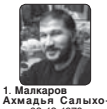

1. Малкаров Ахмадья Салыхович, 03.12.1970 г.р., зарегистрирован по адресу: КБР, п. Хасанья, пер. Майский, 21.

2. Джангуразов Хаким Муратович, 20.12.1977 г.р., зарегистрирован по адресу: КБР, п. Хасанья, пер. Майский, д.13.

3.Кушхов Мурат Баширович, 17.04.1977 г.р., зарегистрирован по адресу: КБР, п. Кенже, ул. Катханова, 66.

4.Техажев Залимхан Мухамедович, 04.10.1981 г.р., зарегистрирован по адресу: КБР, г. Нальчик, ул. Гагарина, 170/127.

5.Шогенов Хадис Борисович, 14.11.1976 г.р., зарегистрирован по адресу: КБР, г. Чегем, ул. Октябрьская, 204.

6. Мурзабеков Зарубек Мухамедович, 07. 08. 1977 г.р., зарегистрирован по адресу: КБР, г. Нальчик, ул. Кирова, д. 331, кор. 13, кв. 38.

7. Абидов Замир Амдулахович, 27.08.1972 г.р., зарегистрирован по адресу: КБР, г. Нальчик, ул.Шапушинская, д. 1, общ.

8. Мирзоев Асланбек Атабиевич, 16. 07.1977 г.р., зарегистрирован по адресу: КБР, г. Нальчик, ул. Пажиской Коммуны, 137.

9. Сижажев Ахмед Олегович, 10. 04.1982 г.р., зарегистрирован по адресу: КБР, г. Нальчик, ул. Карашаева, 102 «А»

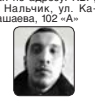

10. Татчаев Тимур Валентинович, 01.03.1981 г.р., зарегистрирован по адресу: КБР, г. Нальчик, ул. Гагарина, 34/12.

11. Шамаев Азпарух Асланович, 27.11.1990 г.р., зарегистрирован по адресу: КБР, г. Нальчик, пр. Ленина, д.46 «Б».

ОМВД РФ по Прохладненскому району - 1

12. Загаштоков Аслан Карабекович, 27. 12. 1987 г.р., зарегистрирован по адресу: КБР, с. Баксаненок, ул. Баксанская, 73.

МО МВД РФ «Баксанский» - 11

13. Касаев Артур Мухамедович, 28. 04. 1975 г.р., зарегистрирован по адресу: КБР, Баксанский район, Кызбурун-3, ул. Кирпичная, 79.

14. Мишхожев Руслан Мухамедович, 26.04.1991 г.р., зарегистрирован по адресу: КБР, г. Баксан, ул. Калмыкова, д. 53, ул. Угнич, д. 9, кв. 17.

15. Лампежев Алим Морисович, 15. 12. 1986 г.р., зарегистрирован по адресу: КБР, г. Баксан, ул. Фрунзе, 1/17.

16. Цагов Анзор Султанович, 07. 09.1971 г.р., зарегистрирован по адресу: КБР, с. Дугулубгей, ул.Баксанская, д. 17.

17. Тутов Залим Хасанбиевич, 07. 02. 1984 г.р., зарегистрирован по адресу: КБР, г. Баксан, ул. Лермонтова, 19.

18. Ляужев Тимур Асланович, 17.05.1988 г.р., зарегистрирован по адресу: КБР, г.Баксан, ул.Карачаева, д.158.

19. Гукетлов Тенгиз Исуфович, 03. 07.1983 г.р. зарегистрирован по адресу: КБР, с.Кенже, ул.Ахохова, д. 1, прож. г.Баксан, ул Ивайченко, д. 2.

20. Берхамов Астемир Мусович, 02. 12. 1989 г.р., зарегистрирован по адресу: КБР, Баксанский район, ул.Чемазокова, д. 27.

21. Казанов Марат Валерьевич, 05. 01. 1988г.р., зарегистрирован по адресу: КБР, Баксанский район, с. Дугулубгей, ул. Цагова, 156.

22. Жанов Ислам Асланович, 20.02. 1991 г.р. зарегистрирован по адресу: г. Баксан, ул. Бижанова, д.107, паспорт 8306 №763780 от 15.07. 2006, выдан Баксанским РОВД.

23. Березгов Залим Анатольевич, 28.11.1990г.р. зарегистрирован по адресу: г. Баксан, ул. Шогенцукова, д. 86, паспорт 8306 №763256 от 14.07. 2006, выдан Баксанским РОВД.

ОМВД РФ по Зольскому району - 1

24. Озов Музарин Аликович, 15.04. 1982 г.р., зарегистрирован по адресу: КБР, г. Баксан, ул. Дымова, д. 23.

ОМВД РФ по Лескенскому району - 1

25. Бабочиев Игорь Казбекович, 02.01.1973 г.р., зарегистрирован по адресу: КБР, г. Нальчик, ул. Северная, 18/58.

ОМВД РФ по Эльбрусскому району - 6

26. Беккаев Аслан Назирович, 31. 05. 1971 г.р., зарегистрирован по адресу: КБР, Эльбрусский район, п. Эльбрус, д.1, кв.25.

27. Беккаев Руслан Назирович, 09. 02. 1967 г.р., зарегистрирован по адресу: КБР, Эльбрусский район, п. Эльбрус, д. 1, кв. 25.

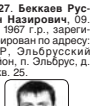

28. Атмурзаев Бузджигит Хасанович, 25. 06. 1979 г.р., зарегистрирован по адресу: КБР, Эльбрусский район, с. Кенделен, ул. Бештокова, 10.

29. Батырбеков Руслан Иосифович, 03.10.1980 г.р., зарегистрирован по адресу: КБР, Эльбрусский район, г. Тырныауз, ул. Автогаражная, д.1, кв.4.

30. Хандохов Арсен Хажмусович, 15. 06.1973 г.р., зарегистрирован по адресу: КБР, Эльбрусский район, г. Тырныауз, пр. Эльбрусский, 8/52.

31. Лиев Залим Хасанович, 06.05.1983г.р., зарегистрирован по адресу: КБР, Эльбрусский район, г.Тырныауз, ул. Мусукаева, 4 кв.1.

ОМВД РФ по Черекскому району - 6

32. Жанимов Алим Хасанбиевич, 01. 02.1978 г.р., зарегистрирован по адресу: КБР, Баксанский район, с.Кызбурун-3, ул.Пушкина 7, проживал по адресу: КБР, Черекский район, с. Нартан, ул. Клишбиевская, 30.

33. Жириков Аслан Аниуарович, 13.12.1976 г.р., зарегистрирован по адресу: КБР, Черекский район, с. Шалушка, ул. Северная, 76.

34. Жириков Арсен Аниуарович, 15. 09. 1974 г.р., зарегистрирован по адресу: КБР, Черекский район, с. Шалушка, ул. Северная, 130, д.76.

35. Биттиров Эльбрус Хизирович, 15. 08. 1970 г.р., зарегистрирован по адресу: КБР, Черекский район, с. Чегем-2, ул. Степная, 47.

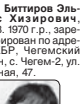

36. Хамуков Тимур Валерьевич, 20. 12. 1984 г.р., зарегистрирован по адресу: г. Нальчик, ул. Ватутина, 10/4.

37. Хамуков Мурат Валерьевич, 18. 04. 1980 г.р., зарегистрирован по адресу: КБР, г. Нальчик, ул. Ватутина, 10/4.

ОМВД РФ по Черекскому району - 4

38. Занкишиев Алим Рамазанович, 08. 03. 1982 г.р., зарегистрирован по адресу: КБР, п. Жемтала, ул. Центральная, 62.

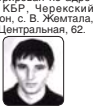

39. Бозиев Зейтун Махтиевич, 23. 10. 1982 г.р., зарегистрирован по адресу: КБР, г. Нальчик, Тырныаузский пр-д, 10/32, проживает по адресу: КБР, п. Хасанья, пер. Дачный, 1.

40. Каркаев Артур Магомедович, 10. 07. 1985 г.р., зарегистрирован по адресу: КБР, пос. Кашхатау, ул.Уянаева, д. 61.

41. Жангуразов Ислам Салихович, 24.10. 1986 г.р., зарегистрирован по адресу: КБР, с. В. Жемтала, ул. Моллаева, д. 2.

УФСБ РФ по КБР - 3

42. Шекихачев Тимур Анатольевич, 19. 08.1972 г.р., зарегистрирован по адресу: КБР, с. Дейское, ул. Мальбахова, д.135, кв. 3.

43. Кавдинов Рафаэль Анатольевич, 29.10. 1980 г.р., зарегистрирован по адресу: КБР, с. Терекское, ул. М. Терек, б/н.

44.Кансаев Хасан Ибрагимович, 05.11. 1990 г.р., зарегистрирован по адресу: КБР, г. Чегем, ул. Набережная, 1 кор. «А», кв.1.

Уважаемые жители Кабардино-Балкарской Республики!

*Если вы располагаете информацией о месте нахождения указанных лиц, совершенных или готовящихся преступлениях, просьба на условиях строгой конфиденциальности звонить по следующим телефонам: **Дежурная часть МВД по КБР: 40-49-10; 49-53-02, Управление организации оперативно-розыскной деятельности МВД по КБР: 47-65-82; 49-52-62; 49-51-32; 49-50-06.***

За предоставление информации в отношении разыскиваемых лиц назначено крупное денежное вознаграждение. Полная анонимность гарантируется.

КъМР-ни оператив штабы билдиреди

Жаш адамлагъа бирден къайгъыбайкъ

Республиканы хурметли жамауаты! КъМР-ни оператив штабындан билдиргенлеринде кёре, бандитле кеслерини тингиллерине башхаланы къошаргъа кюрешедие. Право низамны сакълаучу органланы къулукъчулары 2011 жылда законсуз сауутланнган къауумланы кюйсюз амалыкъчыларын жокъ этгенден бери экстремист ючюн жаш адамланы кеслерине кёошуугъа къолгъа алгъандыла.

Оператив штаб республикада жашагъанланы сакъ болургъа чакъырады. Жаш адам жамауатха, къыралгъа терс келген оюмла айта эсе, аны къылыгъы тюрлене, башха нёгерле чыгъа башладыла эселе, анга сансыз къарамагъыз. Жашыгъысы къолуна сауут алырын, мурдарлыкъ этерин унамагъыз. Не ючюню да салып, терс жолдан къутхарыгъыз. Ол зат кесигизни болугуугъдан келмей эсе, ич органланы быллай телефонларына сёлешигиз:

КъМР-де оператив штаб - **48-15-10**;

РФ-ни Къорхуусузлугъуну Федеральный службасыны КъМР-де управлениясы-**48-16-02** (дежурный бёлюм), **48-15-81** («ышанылукъны» телефону);

КъМР-де МВД-**40-49-10** (дежурный бёлюм); **49-50-62** («ышанылукъны» телефону);

РФ-ни МВД-сыны Север-Кавказ федеральный округда Баш управлениясыны «Э» арасы - **42-70-52** (дежурный бёлюм);

Россейни Следствие комитетини КъМР-де Следствие управлениясы - **77-64-22** («ышанылукъны» телефону).

Бандитле къурутулгъандыла

КъМР-де оператив штабдан билдиргенлерине кёре, 2012 жылда 11-чи январьда терроризмге къажау операция бардырылгъанда, право низамны сакълаучу органланы къулукъчулары Бахсан районда Крем-Константиновка элин къатында агъач ичинде сауутланнган адамланы кёргендие. Аланы тирабы дегенлеринде уа, ала сауут бла къажалукъ кёргюзтгендие. Бир бирге автоматладан от ачхан кезиуде эки бандит ёлтюрюлгенди, бири къолгъа тюшгенди.

Ала уа КъМР-де жашагъан банда къауумну адамларыдыла: Э.И. Ташуев (1989 жылда туугъан), А.З. Тлигуров (1987 жылда туугъан), къолгъа тюшген А.А. Закураев (1990 жылда туугъан).

2012 жылда 12-чи январьда терроризмге къажау операция бардырылгъан жерде тинтиу-излеу ишлени кезиуюнде право низамны сакълаучу органланы къулукъчулары агъач ичинде боевикле жашагъан бландж тапхандыла. Анда адамла кёп заманны ичинде, суукъ болмай турурча онгла бардыла, аш-азыкъ продуктла, кийимле, сауут-саба букъдурулуп эдиле.

УЧРЕДИТЕЛЬЛЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор
АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДКОЛЛЕГИЯ:
БЕППАЙЛАНЫ Муталип (баш редакторну орунбасары), КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан (баш редакторну орунбасары), АЛИКАЛАНЫ Владимир, БИТТИРЛАНЫ Аминат, ТЕКУЛАНЫ Хауа, ТОКУМАЛАНЫ Хусейн, ТОКЪУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь).

ТЕЛЕФОНЛА:
Редакторну приёмныйы - 42-63-01. Бан редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 47-26-22. Жууаплы секретарь - 42-66-85.
Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

РЕДАКЦИЯНЫ БЁЛЮМЛЕРИ:
Жамауат-политика бёлюм - 42-67-68,42-24-02.
Экономика бёлюм- 42-66-73.
Культура бёлюм - 42-75-82, 42-68-72.
Социальный политика бёлюм - 42-66-76, 47-27-59.
Жангылыкъла эм спорт бёлюм - 47-26-39, 42-66-71.
Письмола эм реклама бёлюм - 42-37-94.
Тилманчла бёлюм- 47-31-28.
Сурат алыучула- 42-75-82, 42-66-76.
Бухгалтерия - 42-30-87.
Операторла - 47-26-28, 42-39-65.

Редакция авторла бла къагъыт жюрютмейди. Къол жазмалагъа рецензия этилмейди эм ала артха къайтарылмайдыла.
Газетде басмаланган материалда айтылгъан оюмла редакцияны оюму бла келишмезге боллукъдула. Алада айтылгъан хар зат ючюн Россей Федерацияны басмаланнганы да законна тийишлиликде материаллану авторлары кеслери жууапдыла.

Редакция авторладан 400 газет тизгинден (машинка бла жазылгъан 5-6 бет) кёнюю алмайды.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркинликлерин къоруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 1994 жылда 14-чю июнда регистрация этилгенди.
Регистрация номер —Н—0066. Индекс - 51532

Газетни басмагъа КъМР-ни Асламлы информация органла жаны бла кыырал комитетини компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет "Тетраграф" ООО-ну типографиясында басмаланнганды. Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 33

Газетлени иелерине тапдыруу ючюн КъМР-ни почта связыны федеральный Управлениясы жууаплыды. Телефонла: 42-00-51, 42-19-97

Газетлени розницагъа сатыу ючюн КъМР-ни "Роспечать" акционер обществосу жууаплыды. Телефон: 42-69-34

Номерге графикге кёре 19.00 сагъатда къол салынады. 20.00 сагъатда къол салынгнанды

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАНЛА:
Тикаланы Фатима- дежурный редактор; Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретарьны орунбасары; Акушуланы Феруза (3,4-чю летле), Рахайланы Джамила (1,2-чи летле) - корректорла.

Тиражы 3250 экз. Заказ № 54

360000, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 5

электрон почта: elbor_50@mail.ru